

Eduskunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta 25.11.2025 klo 09.30 / U 55/2025 vp / Lausuntopyyntö

LAUSUNTO ASIAAN U 55/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) ja yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) uudistuksesta

Komission yhteisen maatalouspolitiikan (YMP:n) uudistusehdotuksessa pyritään yksinkertaistamaan tukijärjestelmiä muun muassa siten, että yhdistetään nykyiset ekojärjestelmät ja maaseuturahaston (nk. II pilarin) ympäristötoimenpiteet. Keskeiset tukimuodot, kuten EU:n kokonaan rahoittama pinta-alaperusteinen tulotuki ja tuotantosidonnainen tulotuki sekä kansallisesti osarahoitettavat luonnonhaittakorvaus, ympäristö- ja ilmastotoimet (ml. luomu ja eläinten hyvinvointi), investointituet ja nuorten viljelijöiden aloitustuet, säilyisivät. Komission ehdotuksen mukaan jäsenvaltioille annettaisiin nykyistä enemmän vastuuta ja vapautta räätälöidä toimenpiteitä omien tarpeidensa mukaan, mutta tukitoimenpiteiden suunnittelua ohjataan edelleen mm. komission antamien suositusten ja tulosindikaattorien muodossa.

Ehdotuksen mukaan YMP:n toimenpiteet olisivat aika lähellä nykyisiä toimenpiteitä. Lisäksi kumppanuussuunnitelmaan sisältyvät nykyisistä maaseudun kehittämisen toimenpiteistä LEADER, tiedon välityksen ja innovoinnin kokonaisuus sekä yhteistyötoimet, joiden toimeenpano on jäsenmaille pakollista.

Valtioneuvoston kirjelmässä Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa. Suomi tavoittelee yhteisen maatalouspolitiikan osalta mahdollisimman korkeaa saantoa, sillä luonnonolosuhteet ovat Suomessa epäedulliset verrattuna muihin jäsenvaltioihin. Tätä tavoitetta on pidettävä välttämättömänä maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi. Maataloustuotannon jatkuvuutta turvaa osaltaan myös tarkoitukseen kiintiöity rahoitus. Komission Suomelle esittämä maatalouden korvamerkitty rahoitus on kuitenkin riittämätön.

Hämeen ELY-keskus pitää hyvänä ehdotuksen tavoitetta tukitoimenpiteiden kohdentamisesta ensisijaisesti viljelijöille, jotka harjoittavat tilallaan maataloustoimintaa ja antavat aktiivisen panoksensa ruokaturvaan varmistaakseen myös huoltovarmuutta. ELY-keskus kannattaa myös ehdotusta, jonka mukaan vanhuuseläkeiän saavuttaneet ja vanhuuseläkettä nostavat tuenhakijat suljettaisiin alenevan pinta-alatuen ulkopuolelle. Tukien maksaminen pitäisi näissä tilanteissa olla kuitenkin mahdollista silloin, jos

24.11.2025

toinen puolisoista ei ole vielä täyttänyt em. kriteereitä. Myös maataloutta harjoittavia yhteenliittymiä varten pitäisi olla erityissäännöksiä.

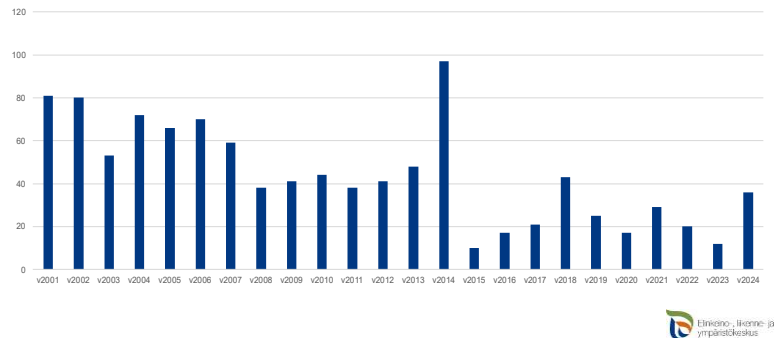
Ehdotuksessa korostuu jäsenvaltion velvollisuus yhdistää hallinnollisesti niiden tilojen tukihakemukset, joissa tuotantoa on eri syistä eriytetty useamman tilakokonaisuuden alle. Jo tällä hetkellä on kiellettyä tilan jakaminen keinotekoisesti tuen saamiseksi, kun järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on tukiehtojen tai tukijärjestelmän tavoitteiden kiertäminen. Koska säädösten tulkinnalla voi olla erittäin suuri merkitys maatalojen toimintaedellytyksiin, säädöksissä pitäisi selvästi nykyistä tarkemmin määritellä maatalojen tukihakemusten yhdistämisessä noudatettavat kriteerit.

Kirjelmän mukaan Suomi pitää tärkeänä edistää perheviljelmäpohjaista maataloutta osana tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa. Alenevan pinta-alatuen alentamisrajojen lisäksi ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että maatalouden investointituista euromääräisesti laskien huomattava osa kohdentuu alenevan pinta-alatuen saajiin. Jos maatalouden tilakoko kasvaa nykyistä vauhtia, tulevalla ohjelmakaudella saattaa maatalouteen syntyä myös Suomessa sellaisia toiminnallisia kokonaisuuksia, joita ei enää välttämättä voida pitää perheviljelminä. Näihin suurimpiin toimijoihin on kiinnitetty huomiota myös Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomuksessa 7/2024 (Maatalouden investointituet - Kannattavuuden ja kilpailukyvyn kehittäminen). Suosituksen mukaan valtioneuvoston ja maa- ja metsätalousministeriön tulisi erityisesti investointitukia suunniteltaessa, mutta myös maatalouspolitiikassa ja ruuantuotannon turvaamisessa, huomioida maatalouden erilaistumiskehitys ja jatkavien tilojen muutos yhä enemmän muun yritystoiminnan kaltaiseksi.

Suurin osa Suomen maataloista on osa-aikaisten viljelijöiden vastuulla. Heidän panoksensa myös ruuantuotantoon ovat merkittäviä. Osa-aikaisuutta voidaan määritellä eri tavoin, mutta esimerkiksi EU-osarahoitteisissa maatalouden investointituissa maatalouden tuloon ei lasketa metsätuloja eikä maatalouden ohella harjoitetun yritystoiminnan sivutuloja (esim. urakointi). Tällaisten osa-aikaisten viljelijöiden toiminnalla on olennaista merkitystä myös maaseudun elinvoimaisuuteen. Aktiiviseen ruuantuotantoon osallistuvat osa-aikaiset viljelijät tuleekin hyväksyä myös tukeen oikeuttaviksi. Osa-aikaisten viljelijöiden tukikohtelulla on erittäin suuri merkitys myös nuorille aloittaville viljelijöille. Esimerkiksi Hämeen ELY-keskuksen alueella 3200 viljelijää on jättänyt tukihakemuksen vuonna 2024. Jäljempänä olevasta kuviosta nähdään, että nuoren viljelijän avustuksia on viime vuosina myönnetty Hämeessä vuosittain noin 20–40 jatkajalle, joista huomattava osa on myös tulevaisuudessa suunnitellut olevansa osa-aikaisia viljelijöitä. Jos osa-aikaisilta viljelijöiltä evättäisiin maataloustuet, nuorten viljelijöiden houkuttelu alalle olisi myös entistä vaikeampaa.

24.11.2025

Tilanpidon aloittamisen tuet 2001- 2024

Hämeen ELY-keskus haluaa tuoda esille myös EU-rahoituksen merkityksen maaseudun muille kehittämistoimenpiteille. Suomi on EU:n maaseutumaisin maa ja nykyiset maaseudun elinvoimaan liittyvät kehittämistoimet ovat olleet tärkeitä ylläpitämään maaseudun elinvoimaa mm. alkutuotannossa, yrittämisessä ja asumisessa. Myös näissä kohteissa Suomen on perustellusti mahdollisuus tavoitella korkeaa saantoa. Onkin positiivista, että myös maaseudun kehittämiseen on tulossa sittenkin korvamerkittyä EU-rahaa (MT 11.11.2025)

Komission alustavien selvitysten mukaan investointituet olisivat tarkoitettu vain viljelijöille ja metsänomistajille. Komissioltta kuitenkin tarvitaan vielä tarkempi selvitys siitä, miten investointiartiklan nojalla voitaisiin tukea maaseudun muuta, maatalouden ulkopuolista yritystoimintaa. Mikäli näin ei voitaisi tehdä, se olisi merkittävä muutos nykykauteen, jossa on tuettu CAP-strategiasuunnitelman puitteissa maaseudun muuta yritystoimintaa. Hämeen ELY-keskus korostaa, ettei maaseutu pysy asuttuna pelkästään maa- ja metsätalouden varassa. Maaseudun muulla yritystoiminnalla on myös tärkeä merkitys maaseudun elinvoiman ylläpitäjänä.

Ehdotuksen mukaan LEADER-toiminta sidottaisiin mukaan nykyistä vahvemmin maa- ja metsätalouteen. Hämeen ELY-keskus korostaa, että LEADER-toiminnan vahvuudet ovat erityisesti maaseudun kehittämisessä. LEADER-toiminnalla on voitu tukea monialaisesti maaseutuyrittäjyyttä, kylien kehittämistä ja paikallisten yhteisöjen toimintaa. Tähän suuntaan toimintaa pitäisi olla myös jatkossa mahdollisuus panostaa. Sen sijaan maatalouden tukijärjestelmien hallinta pitäisi olla keskitettynä elinvoimakeskuksiin.

Valtioneuvosto katsoo, että YMP:n uudistuksessa tulisi mahdollisimman konkreettisin vaikutuksin toteuttaa tavoitteita tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä. Hämeen ELY-keskus kannattaa ehdottomasti edellä mainittua tavoitetta. Edellisenkin kauden valmistelussa tavoitteet olivat samansuuntaisia, mutta jostain syystä tavoitteen toteutuminen ei ole käytännön toiminnassa näkynyt kovinkaan

24.11.2025

paljon. Valmisteluaineistosta ei käy myöskään selville, miten hallinnoinnin yksinkertaistaminen ja keventäminen näkyisi tällä kertaa konkreettisesti myös alueille ja asiakkaille. Kirjelmän mukaan vaikuttaa edelleen siltä, että komissiolle ehdotetut ohjausvaltuudet yksityiskohdista alempiasteisten säädösten muodossa olisivat osin merkittävämmässä roolissa kuin muilla politiikkalohkoilla. Yksittäisten maatilojen ja maaseutuyritysten hallinnolliselle taakalle onkin suuri merkitys yksityiskohtaisemmalla lainsäädännöllä ja komission käytännön toiminnan asettamilla vaatimuksilla hallinnolle ja tuensaajille. Näihin tavoitteisiin pitäisi nyt EU-tason säädösten valmistelussa ja vaikuttamisessa kiinnittää erityistä huomiota, jotta seuraavalla kaudella hallinnollisen taakan vähentyminen konkretisoituisi myös tuen saajille.

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on ratkaissut yksikön päällikkö Kari Kivikko.

Liitteet	Kirjoita tähän
Jakelu	Kirjoita tähän
Tiedoksi	Kirjoita tähän

Tämä asiakirja KEHA/33838/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/33838/2025 har godkänts elektroniskt

Kivikko Kari 24.11.2025 11:42